№ 38 ԹԷՀՐԱՆ ՇԱԲԱԹ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 14

1895

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԹԷՀՐԱՆ ՇԱԲԱԹ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 14 № 38

«ՇԱՒԻՂԻ» տարեկան գինը 10 ղրան, կէս տարւանը 6 ղրան: Առանձին համարները 5 շահի:

Արտասահման տարեկան 8 ֆր. կամ 3 րուբլի կէս տարւանը 5 ֆր. կամ 2 րուբլի:

Արտասահմանից փողի համար պիտի դիմել հետեւեալ հասցէով. Черезъ Баку въ Энзели Россiйской ИМПЕРАТОРСКОЙ Миссiи въ Тегеранѣ пер. Бекъ-Назарову.

ՇԱՒԻՂ

«ՇԱՒԻՂԸ» ԼՈՅՍ Է ՏԵՍՆՈՒՄ ՏԱՐԵԿԱՆ 50 ՀԱՄԱՐ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

«ՇԱՒԻՂԻ» խմբագրութիւնը բաց է 10-ից մինչև 2 ժամը. բացի կիրակի և տօն օրերից:

Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամեն լեզուով իւրաքանչիւր բառին մի անգամուայ համար 1 շահի: Արտասահմանի յայտարարութիւնները բառին 1 կոպէկ:

Նամակների, նաև Պարսկաստանի բաժանորդագրութեան հասցէ. Rédaction «CHAVIGH« Téhéran. (Perse)

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱՑՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1896 ԹՒԻ

Գ. ՏԱՐԻ „ՇԱՒԻՂ“ Գ. ՏԱՐԻ

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակվի Թէհրանում նոյն ուղղութեամբ և նոյն ծրագրով: «Շաւիղի» բաժանորդագինն է Պարսկաստանի համար մէկ թուման. կէս տարւանը վեց ղրան: Արտասահմանի համար 3 րուբլի կամ 8 ֆրանկ. կէս տարւանը 2 րուբլի կամ 5 ֆրանկ:

Ռուսաստանից դրամական ծրարները պիտի ուղարկւեն անպատճառ հետևեալ հասցէով: Черезъ Баку въ Энзели Россiйской ИМПЕРАТОРСКОЙ Миссiи въ Тегеранѣ, пер. А. Бекъ-Назарову. Խնդրվում է ուշք դարձնել ճիշտ այս հասցէով և առանց մի բառ մոռանալու ուղարկել դրամները, այլապէս չեն ընդունւիլ: Եւրոպայից ուղարկել պէտք է փոխանակագրով կամ թղթադրամով. Հասցէն Եւրոպայի համար Téhéran, Redaction «CHAVIGH». այդ հասցէին պիտի լինին նաև Ռուսաստանից խմբագրութեան ուղղւած թղթակցութիւնները:

Խմբագրութիւնը ունի գործակալներ հետևեալ տեղերում:

Կովկասում.—Թիֆլիս՝ պ. Սպենդիարեան. «Մուրճի» խմբագրութեան մէջ պ. Յ. Յակովբեան. պ. Խ. Արզումանեան: Բաթում.—պ.պ. Գ. Գրիգորեան, Սահակ Քէօսէեան: Բագու —Տպարան «Արօր». Որդիք Բ. Արզումանեանք: Բալախանի.—պ. Բալասի Ա. Գաբրիէլեան: Կարս.—պ. Աբէլ Ալբեսեան: Շուշի.—պ. Թոմաս Մհերեան: Ախալքալաք.—պ. Զաւադ Տ. Գրիգորեան: Օդեսա.—պ. Որդիք Բ. Արզումանեանք: Եւրոպա. Ռուսչուք.—պ. Փ. Հայկեան: Պարսկաստանում.—Սալմաստ՝ պ. Յ. Ալբեսեան (Եղբայրք Ս. Արզումանեանք) Արդաբիլ՝ պ. Յակովբ Էլչիբէկեան: Նոր-Ջուղայ՝ պ. Յովսէփ Բաբսեղեան: Բուշիր՝ Կ. Զէյթունեան: Ռաշտ և Էնզէլի՝ պ. Ալէքսան Յովսէփեան: Մարաղա՝ պ. Մելքոն Խալափեանց.

Գործակալ չեղած քաղաքներից բաժանորդագին կարելի է ուղարկել պարսկական նամակադրոշմներով:

Ապառիկ բաժանորդագրութիւն ոչ մի դէպքում չէ ընդունվում:

Պարսկաստանի համար հասցէն Redaction «CHAVIGH», Téhéran.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վերջին հեռագիրները. Մանրամասնութիւններ Կ. Պոլսի հայկ. խռովութիւնների.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Ուրմիայից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. Վաճառ. տեղեկատու.—Յայտարարութիւններ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ Ընթերցանութիւն ինքնակրթութեան համար:

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Կ. Պոլիս. 17 Հոկտ. (Ն. տ.) Սուլթանը մի Իրադէ է հրատարակել որով նա գոհութիւն է յայտնում դեսպանների և Սայիդ փաշայի համաձայնութեամբ հայկական ռէֆորմների վերափոխած ծրագրից:

Կ. Պոլիս 18 Հոկտ. Լիբանանից (Ասիական Թիւրքիա) եկած վերջին լուրերը հաստատում են որ այնտեղ յուզմունք է առաջ եկել և աղետալի հետևանքներ է առաջացրել այդ կողմերում եղող Դրուզ և Մէդուալ (շիա ցեղ Լիբանանում) ցեղերի մէջ: Վերջիններս գանգատում են թիւրքական անիրաւութիւններից: — Վախ կայ հայկական տեսակէտով, որ Սուլթանի՝ վերափոխած ծրագրի ընդունելութիւնով խնդիրը չի կարգադրւիլ. միւս կողմից աւելանում է այն դժգոհութիւնը որ տիրում էրթիւրք ազատականների մէջ:

Լոնդոն. 18 Հոկտ. Ռօզբէրին այս գիշեր Սկարբրօյում խօսելով, շնորհաւորեց Սալիսբըրիին, հայկական հարցը կարգադրելու համար: Նա ասաց որ ազատական կուսակցութիւնը կը պաշտպանի կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը, որչափ որ կարելի է:

Լոնդոն. 22 Հոկտ, (Ն. տ.) Կ. Պոլսի Ռէյտերի թղթակիցը լուր է տալիս որ թիւրքական իշխանութիւնը Ադանայում և Ալէպօում գտել է յեղափոխական մի լուրջ պրօպագանդայի գոյութիւնը, որի նպատակն է զէնքի կանչել երիտասարդ հայերի և մատակարարել նրանց՝ երկրի մէջ գաղտնի կերպով ներս մացրած զէնքեր և մթերքներ:

Լոնդոն. 24 Հոկտ. «Standard» թերթի Կ. Պոլսի թղթակիցը հեռագրում է որ թիւրքաց ազատական կուսակցութեան անդամներից 50 անձի՝ կալ ճ ի կարճոյ քննեցին և ապա մահւան ենթարկեցին:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Կ. ՊՈԼՍԻ ՀԱՅԿ. ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ.

Ռէյտէրի գործակալութիւնը հաղորդում է հետևեալ մանրամասնութիւնները եւրոպական լրագիրներին:

...«Կասկած չը կայ որ հայկական ցոյցը նախօրօք պատրաստւած էր: Պետութիւնների դեսպաններին անանուն կերպով իմաց էր տրւած դրա մասին և մի քանի դեսպանատների իսկ ուղարկւած էր մեծ վէզիրին տալիք խնդրագրի պատճէնները: Հայերի խռովութիւնը սկսեց այսպէս:

Խաչի տօնի օրը մօտ 3-4000 հայեր հաւաքւել էին Կում-Կափուի եկեղեցին և նրա շուրջը: Պատարագից յետոյ, եկեղեցում, պատրիարքին տւին Երզրումցի, Վանեցի և Բիթլիզցի կանանց մի խնդրագիր նրա մասին, որ պատրիարքը յորդորէր ամբոխին՝ ցոյցեր անելու:

Պատրիարքը լսելի ձայնով կարդաց խնդրագիրը և յետոյ սկսեց խրատել հայերին՝ ցոյցեր չանել, որովհետև դրանով օրէնքը ոտնակոխ արած կը լինէին. Նա խոստացաւ ինքը միջնորդել այդ մասին: Նրա այդ քարոզը ընդհատւեց այսպիսի աղաղակներով, «բաւական է սպասելը. մենք վճռել ենք. ազատութիւն կամ մահ!»

Դրանից յետոյ, պատրիարքը հեռացաւ, իսկ հայերը փորձեցին խմբւել Բ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԻՒՆ ԻՆՔՆԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Ռուս պրօֆեսօրների կազմած մի ծրագրի առթիւ)

«Программы домошнаго чтенія на 1895 г.» —«Ծրագիրներ ընտանեկան ընթերցանութեան», կազմած Տեխնիկական կրթութիւնների տարածման ընկերութեան՝ ուսումնական յանձնաժողովի կողմից»:

Այդպիսի վերնագրով մի շատ հետաքրքիր գրքոյկ ռուսերէն լեզւով, դրւած է մեր առաջ և առիթ է տալիս մեզ՝ նրա մէջ արծարծւած և նրանով ուղղութիւն տրւած խնդրի մասին մի քանի խօսք ասել: Այդպիսով միանգամայն մենք տւած կը լինենք գրքի բովանդակութիւնը և նպատակը:

Ամէնքը լաւ գիտեն որ շատերին, մանաւանդ մեզ հայերիս համար, վիճակւած չէ՝ ստանալ մի կանոնաւոր կրթութիւն, սկսելով առաջնակարգ դպրոցից, ուր մեզ եթէ չեն բթացնում. գոնէ զզվեցնում են ուսումից, կանոնաւորապէս ու սիստեմատիկաբար անցնել երկրորդական ուսման, ապա բաղտ ունենալ համալսարան մտնել բարձրագոյն ուսում առնելու:

Այս վերջինը մանաւանդ այնքան դժւարութիւններ ունի, որ շատ ուժեղ կամքեր, ընդունակ մտքեր և ցանկացող սրտեր խորտակվում են նրանց առաջ: Հայ ուսանողը սոսկալի նեղութիւններ, տանջանք և ոչ սակաւ էլ խոնարհութիւն է յանձն առնում, մինչև որ մի կերպով մտնում է համալսարան և կամ մտնելուց յետոյ յաջողվում է աւարտել դուրս գալ: Ռուսաստանում դրա համար որոշ օրէնքներ կան, որոնք դժւարացնում են համալսարանի մուտքը. օրինակ նախ պիտի կարողանալ մուտք գործել կլասիքական կոչւող գիմնազիան —որ շատ հեշտ չէ. յետոյ այնտեղ 8 երկար տարիներ տանջւել յունարէն և լատիներէն մեռած լեզուների վրայ, ապա եթէ-եթէ նիւթականը կայ—յաջողել մտնել համալսարան այնտեղ բժշկութեան կամ իրաւաբանութեան և կամ այլ մասնագիտութեան հետևելու համար: Զատ շատերը ի հարկէ համալսարանի են ձգտում կարիերի համար. սակայն դրանով հանդերձ նրանք այնտեղ ստանում են գոնէ լայն աշխարհայեցողութիւն, որովհետև բժշկական և իրաւաբանական գիտութիւնները ամփոփում են իրենց մէջ զարգացողութեան հասցնող գիտութեան ճիւղերից շատերը: Կարիէրի համար լինի կամ ոչ, համալսարանը տալիս է բարձրագոյն ուսման ճանապարհը, սովորեցնում է ուսանողին՝ սովորելը, և մանաւանդ տալիս է նրան քննողութեան յատկութիւն, ճանաչողութեան ընդունակութիւն: Բայց կարծեմ աւելորդ էլ է ճառել համալսարանի տւած կրթութեան վրայ, որովհետև նա յայտնի է. նրան են ձգտում բոլորը, նա է որ վերջնականապէս կանոնաւոր ընթացք է տալիս ուսանելու ձգտմանը: Ինչպէս ասացի, հասնել համալսարանի, մտնել և աւարտել այնտեղ՝ շատ էլ հեշտ չէ, մանաւանդ Ռուսաստանում:

Այդ երկրի համալսարանները բոլորովին այլ կերպ են դրւած, քան արտասահմանի համալսարանները: Այստեղ, սկսած գիմնազիական ուսումից, բացվում է մի շարք դժւարութիւններ չը հաշւած նիւթականը: Նիւթական դժւարութիւններ դուցէ աւելի ծանր են արտասահմանի-Եւրոպայի համալսարանները մտնելու համար (ոչ թէ վճարքի, այլ ապրելու համար) սակայն այնտեղի ուսումնական բարձր տաճարների մուտքը այնքան էլ դժւար չէ:

Այնտեղ կարելի մտնել առանց նախնական բազմաթիւ ձևականութիւնների. այնտեղ զանազանութիւն չէ դրվում: Համալսարանի դռները բաց են ամէն նրա առաջ որ կարող է օգտւել և կրթութիւն ստանալ այդ շէնքում: Մեր ծրագրից դուրս է նկարագրել Եւրոպական համալսարանի առաւելութիւնները. սակայն հարկաւոր է ասել, որ այնտեղ անգամ մտնել դժւար է, եթէ ուսանողը չունենայ մի որևիցէ միջնակարգ դպրոցից, օրինակ գիմնազիոնի կամ երկրորդական դպրոցից աւարտելու վկայական: Կան համալսարաններ, ուր ոչ մի վկայական և այլն չեն հարցնում, ուր կարող էք լսել որքան կուզէք և քննութիւն տալ երբ կարող էք... օրինակ. Ստրազբուրգի ազատ համալսարանը: Սակայն, համալսարանական դասախօսութիւնները հասկանալու, ըմբռնելու հա-

Դուրս գալու, բայց ոստիկանութիւնը խնեանեց նրանց: Այն ժամանակ հայերը ցրուեցին, միմիայն խումբ տալով հաւաքուել մի որոշեալ կէտում: Այստեղ նրանց դիմեց ժամ դիմադրելով [illegible] Սերվէտ-բէյը [illegible] և հրաւիրեց բոլորին ցրուելու, իսկ խնդիրը իրեն յանձնելու: Այս միջոցին ամբոխի կողմից ընդունեց ապտակներ, յետոյ դրան հետևեց մի քանի գնդակներ և ժամօրը ընկաւ մեռած, իսկ նրան շրջապատող մի քանի [illegible] վիրաւորուեցին: Սկսեց խառնակութիւնը: Խաղաղասէր բնակիչները վախեցած փախան. ամէնքը փակեցին խանութները: Ժանդարմներին օգնութեան հասան ուրիշները, որոնց ժամանակ հայերը սկսեցին ցրուել:

Միւս օրը երկու ժամ [illegible] նրանից, որ ժանդարմները կամենում էին ձերբակալել [illegible] ընկերներին: [illegible] Մի քանի հայեր [illegible]

Reuter.

...«Ականատեսները [illegible] անկարգութիւնների ժամանակ, [illegible] «կեցցէ Հայաստան, [illegible] թագաւոր» աղաղակներից [illegible] նոյնպէս «կեցցէ Անգլիա» [illegible] որոնց [illegible] ցան բացարձակ: [illegible]

[illegible]

առաջ սարսափելի դեսպանատան շէնքի մօտից մինչև հասարակական շինութիւնների մինիստրութիւնը: Ամէնքը նայում էին որ բրիտանական դեսպանութիւնը նոյնպէս շատ տեղեկութիւններ էր ստանում եղածների մասին, որքան ոստիկանութիւնը: Փողոցների մէջ հաւաքուած հայերի մօտից, 5 ժամուայ ընթացքում խլեց 1500 ռեվոլվերներ և շատ [illegible] Միայն ռեվոլվեր- [illegible]

[illegible]

[illegible] երկու-երկու [illegible] Բ. [illegible] 18 [illegible]

«Berliner Tageblatt»

[illegible]

թէ բացառապէս սոֆտաները և բարձր դասակարգի թիւրքերը որոնց ոստիկանութիւնը թոյլ էր տալիս անելու:

....Պոլսում թագաւորում է սարսափելի շւարումն: Մինիստրների խորհուրդ [illegible] 1-ին նիստ ունեցաւ ուշ գիշերով: Սուլթանը երկու գիշեր չը քնեց: Ցունական յեղափոխութիւնից յետոյ, Կ. Պոլսում այսպիսի տակնուվրայութիւն չէր եղել: Փողոցները սպահպանւում էին ձիաւոր և հետևակ պահակներով...

«Standard.»

...«Այն փաստը, որ երբ թէ ցոյցին մասնակցող հայերը զինուած էին, բոլորից ժխտւում է: Բոլորը նոյնպէս համաձայն են որ գործը ձեռնարկուած էր յեղափոխական կոմիտէների [illegible] ռեվոլվերները [illegible] ոստիկանութիւնը [illegible] Սոֆտաները նոյնպէս ունէին միանման ձեռնափայտեր: Ականատես էր որ նրանք [illegible] պատրաստուած էին [illegible]»...

Reuter,

Ծանուցանէին, երբ հայ ամբոխը Բ. Դուռն էր գնում խնդիր տալու համար, հանդիպեց ոստիկանութեան որ յայտարարեց թէ չի թողնել մտնելու խմբով Բ. Դրան շէնքի մէջը, որ եթէ ուզում են խնդիր տալ թող ընտրեն 3 հոգի [illegible] Հայերը չը լսեցին և փորձեցին անցնել: Մի ոստիկան [illegible] որ ոստիկանութեան գլխաւորն էր, մերժեց [illegible] գնդակից [illegible] մէջտեղ և ընկաւ: Դա նշան եղաւ և [illegible] ոստիկանութիւնը շուտով [illegible]

[illegible]

«Standard»

[illegible]

Դուռն շէնքի շուրջը: Խաղաղութիւնը վերականգնուեց շատ դժուար գիշերը միայն; [illegible] փայտերով զինուած հաւաքուել էին Աթ-մէյդանում, յայտնելով որ կամենում են կոտորել հայերին: Ոստիկանութիւնը շատ դժուարութեամբ ցրուեց նրանց այդ գիշեր:

Reuter.

...Թիւրքերը խռովութեան բոլոր ծանրութիւնը և պատասխանատուութիւնը բարդում են հայերի վրայ և ասում են որ հայերի մօտ գտնուած միասեսակ զէնքերը ապացուցանում են, որ կանխօրէն պատրաստուած էր այդ խռովութիւնը, աէրութիւնների արագ միջամտութիւնը յարուցանելու համար հայկական հարցում:

«Berliner Tageblatt.»

[illegible] Պերպորի հաղորդուած [illegible] թիւրքաց կողմից եղել են 7 սպանուած և 45 վիրաւոր [illegible] Հոկտ. 3-ի գիշերը [illegible]

Corr. Bur.

Սոֆիա. 6 Սեպտ. Կ. Պոլսից հաղորդում են որ [illegible] Բ. Դուռը [illegible] Ամերիկական [illegible] համար? Մօտ 40 հայեր ներկայացան [illegible] միջամտութիւն խնդրելով:

Corr. Bur.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՈՒՐՄԻԱՅԻՑ

1 Հոկտ. 95 թ.

Տէր Գարեգին և իւր աշակերտները

Ինչպէս ասացի, մանաւանդ [illegible] պարսկահայերիս մէջ, ուսումնարանը ոչ միայն ոչինչ չէ տալիս, այլ շատ լաւ զգացմունքներ զզւելի է դարձնում աշակերտներին. որովհետև գանազան [illegible], որոնք գիտութեան հոտը չեն առել, ուսուցիչ են [illegible] (այն էլ առանց ընտրութեան) նրա վրայից ուղղակի անցիր են անել տալիս աշակերտին: Դա այնքան է զզւելի, որքան չէր կարող [illegible] անտանելի [illegible] նրա վրայ [illegible] աշակերտին [illegible]

[illegible]

նոր պէտք գործունէութիւնները սկսած։ Նկարելով ընթերցողներին, շատերին յայտնի է առաջնորդ Տէր Գրիգորիսը քահանայանալուց յետոյ ստացաւ նաև Ուրմիոյ գաւառի գործակալութեան պաշտօնը։

Գալով Ուրմիա, նա հետևում էր «Հոգևոր ծնողին» (Սզբ. եպ.)—հաւաքելով նոյն տարին Ուրմիոյ գաւառի լուսի փոքր և փղխանակ [illegible] Դավիթ, թեմական առաջնորդին, փառաւորապէս վայելում էր։

Սալմաստ եպիսկոպոսի հեռանալուց յետոյ, երբ նրան յաջորդում է Հայր Ռաքսուենց, պահանջում է վերոյիշեալ գումարը (մօտ 80 թումանի)։ Տ. Գարեգին փխսում է մէջ բերել զանազան պատճառներ և թէև սրտի և իր չքաւորութիւնը ուզեսցի կարողանալ մարմնալ այդ գումարը։ Այդտեղեներով փոխանորդ Հայրը նրան պաշտօնանկ է անում։

Տ. Գ-ը զրկւելով իր նոյն իսկ պաշտօնից, սկսում է ամէն ծուրձանդակ թերթերից քաղուած նամակներ ուղարկել եղզանակ հոգը։

Այդ նամակների մէջ նա բերում է զանազան պատճառներ այդ փոքր մեղքերի համար եւ միայն ժամանակ չի մոռանում զրպարտել նախկին գործակալ Արքայ Տ. Ստեփանոսին, որը վերստին ստանձնել է իր պաշտօնը։ Իսկ վերջացնելով նամակը նա աւելացնում է «եկեղեցին Հայր Ռաֆ բոլորի անուրջութեամբ կարող էք անտեսել Աբրահամի Արքունի հաւատացեալ». Բայց երբ բոլորովին անտարբեր չեն մնում, դիմում է իր ծխականների օգնութեան։ Այս վերջիններս պատրաստել են մի հանրագրութիւն, որով խնդրում են Սալմաստի Հայր սուրբին, որ նորէն վերահաստատէ Տ. Գ-ին իր պաշտօնի մէջ։

Օգոստոս 18-ին մի խնջոյքի մէջ, երբ բոլորը ճաշած էին, մէջ են բերում այդ հանրագրութիւնը և խնդրելով

ստորագրել են տալիս այդտեղ գտնւած հայ վաճառականներին։ Բայց միայն քաղաքացւոց ստորագրութեամբ գործ գլուխ չբերայ, ուստի հէնց յուլիսը եպիսկոպոսի պահպան Տ. Գ-ը առնելով այդ հանրագրութիւնը, շտապում է մօտակայ գիւղերը, ստորագրութեանց թիւը բազմացնելու համար։ Բայց այդ չի յաջողվում (իրենց ասելով նախկին գործակալի դէմ լինելը)։

Տեսնելով, որ այդ էլ չը յաջողւեցաւ, սեպտ. 20-ին գնում է այն քարվանսարան, ուր լինում են հայ վաճառականները և սկսում է բարձր ձայնով գոռգոռալ ու պահանջել իր՝ երբ թէ եկեղեցուն պարտ տւած 10 թումանը։ «Եթէ չէք տայ, բղաւում է նա, եկեղեցին փակերը պէտք հանեմ, բերեմ, աճուրդի դնեմ, տեսնեմ ո՞վ է իմ դէմ կանգնողը»։ Հայ վաճառականներն էլ, փոխանակ լաւ անպատւելու նրան, պարգևում են 5 թուման (որովհետև 4 թումանը արդէն տրւած էր) և տալիս են Տ. Գ-ին։ Այդ ևս մսխում է բայց դեռ որ ինքը չէ բաւականացել, այլ գիշեր ցերեկ նորանոր հնարներ է խորհում վերստին ստանձնելու իր ի զուր պաշտօնը։

(Կը շարունակւի)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Մի քանի սխալ և միանգամայն ցաւալի բառեր են մտնում մեզ, յայտնելով Դաշտապահ Քրիստոնեան երիտասարդ ստացումը Ռավալեհից Թեհրան եկող ճանապարհի վրայ։ Ռուզէվելտոնը Հրաւիրւած լինելով Թեհրանի Հայկ. դպրոցի համար իբր ուսուցիչ, ճանապարհորդութեան ժամանակ Ռավրեժից 3 իջևան հեռու ձիանը վերբերում է սատանում մի մոլեռանդ գիւղացի ոճրագործ։ Վիրաւորւածին եւ ամէն տանում Դավրէժ, ուր 3 օրից յետոյ մեռնում է։ Ոճրագործները եկել են կառավարութեան.

Մեր խորին կսկիծն ենք յայտնում այդ ցաւալի մահւան պատճառով։ Գօլցուխեանին համակրելի և սիրելի հայ գործիչ, հանգուցեալ երիտասարդները մէջն էր։ Նա աշխատել է մեր թերթին զանազան ժամանակներում «Գ.» և «Խանգարէ» ստորագրութեամբ և գրել է ընտիր յօդւածներ։

—

Անցեալ համարով ասել էինք որ Թեհրանի «Ասող-Արևելեան» կոչւող ընկերութիւնը խոստացել և սկսել կերպով է թարգմանում հեռագիրները, յեղաշրջում է նրանց մտքերը և իրողութիւնները և այդպէս է դուրս տալիս։ Խնդրում են որ փաստ տանք։ Մէջ բերենք ուրեմն հէնց այս շաբաթւայ հեռագիրներից այն կտորը որ վերաբերում է Լիբանանի դրուզների և մետուալիների մէջ եղած խռովութիւններին (Հեռագիր Կ. Պօլսից հոկտ. 18)։ Անգլերէն բնագրի մէջ ասւած է «Druses and Metuali druses» այսինքն «Դրուզների և Մէտուալի դրուզների»։ Մէտուալի կոչվում են շիա մահմետական այն ցեղերը, որոնք բնում են Տիրոսի և Սիդոնի մէջ, Կելէ—Սիրիայի հարթավայրում և որոնք Ալիին են հաւատում. մինչև իսկ նրան վեր են դասում Մուհամմէդ մարգարէից (տես Էլիզէ Ռեկլուի ընդհ. աշխարհագրութիւն, հատոր IX, Առաջաւոր Ասիա. Սւխակյան Թիւրքիա. նոյնպէս Silvestre de Sacy. «Exposé de la religion des Druses» նոյնպէս Letourneau, «Evolution religieuse» գրքերի մէջ). իսկ Դրուզները, որոնք իրենք իրենց մահմետական են անւանում հետևորդներ են Մուհամմէդ էլ-Դիբրազի իրենց մի մարգարէին և ունին մի խառն կրօն, բայց հաւատում են միակ Աստուծոյ որը յայտնւել է զանազան կերպարանքներով. Մահմէտը նրա առաքեալն է և այլն. քրիստոնեայ են կրակապաշտներից պէտք չարի և բարու սկզբունքը և այլն... մի փոքրով քրիստոնէութեան ոչ մի ոչ չունին իրենց

հաւատալիքների մէջ։ Բայց պէտք «Ասող-Արևելեան» ընկերութեան հեռագիրը մեզ յայտնում է, որ քրիստոնեայ և մահմետական «Տիւրզիների» (Դրուզ է և ոչ Տիւրզի) մէջ է խռովութիւն ծագել։ Որոնք են քրիստոնեայ. Դրուզնե՞րը թէ Մէտուալները և կամ ո՞րք այդպիսի բառեր կան հեռագրի բնագրի մէջ։ Այդ դեռ ոչինչ. ծիծաղելին այն է, որ Լիբանան (Lebanan անգլերէնում) բառը թարգմանել են «Ջէրանէօն» առանց մի անգամ հետաքրքրւելու թէ ախր այդ անունով երկիր կամ տեղ կա՞յ Ասիական Թիւրքիայում կամ նոյն իսկ հէնց աշխարհի մէջ։ Հետաքրքիր չէ՞ թէ այդ ծիծաղելի Ջէրանէօնը որտեղ է գտնվում. «Ասող Արևելեան» ընկերութեան մէջ։ Մի կողմ ենք թողնում շատ ուրիշ փաստեր էլ, որոնք յեղաշրջում են ամբողջ թէքսը։ Խորհուրդ ենք տալիս ընկերութեան առնել լաւ թարգմանիչ կամ գոնէ քիչ բանիմաց մարդ, որ չը գործէ հասարակութեան համար Ջէբէլէօնի կամ Միարշկ...ի (Միաբրեօ) պէս չեղած անուններ։

—

Թեհրանի փոխանորդ վարդապետը կորուկ միջոցներ է ձեռք առել ցանկանալու համար Հայկազ. դպրոցի մուրհակով հաւանելիք գումարները, որոնք տասնեակ տարիներից ի վեր մնացել էին և որոնց մէկը ցոյց տւինք մի առ մի մեր թերթի № 31-ում։ Հայր սուրբը ձեռնարկել է գրաւել նոյնպէս այն հարցերով (դպրոցի մասին) որոնց մենք առաջարկել էինք նոյն համարում և որոնց լուծելով Հայկ. դպրոցը պիտի կարողանայ մնալ այժմեան նիւթական դրութիւնից։

—

Այսու հրատարակում ենք կենսագրական մեր յարաբերութեան բաժնում մի առ մի Ռաքսի կարանի վաճառականութեան գլխաւոր արդիւնքների, ընթացիկ դրամի փոփոխութեան և արտաքին դրամի Ատ...

նութեամբ կամ ինքնաշխատութեամբ կրթւելու և դպրոցից ստացած ցուպերամբ աշխատութիւնից ազատւելու։ Ընթերցասէրներ ունինք, այո, բայց նրանց գրպաններ այնքան սրբէտ են լինում, որ ընթերցողին ոչ մի բեղ գանձել չեն կարող տալ ընթերցանութեան համար բաժանած գրքեր գնելու։ Իսկ շատ անգամ կարդացած չեն լինում գրքեր և ժամանակի պաշտօն են, միայն կարդացածը է ուզած գիրքը տալ եղ առնել մի խօսքով գրքերի հաշիւը պահել միայն։ Մի սխալ ընթերցանութեան համար չը կայ։ Կանխաւ միայն է միայն և այն էլ միայն մի քանի գրատներում, ուր գրապանը ընթերցող աշակերտներին տալիս է նոյն կէսին, սխալմամբ ընթերցանութեան ինքնակառավարելով ընտիր գրքեր. առաջնորդում է ընթերցողին և չէ թողնում որ նա պատահարար, այլ կամ նոյն գիրքը կարդալով հէնց մի ծղնում չը կարողանայ ստանալ։

Այդ միտ-նոյն պահպանութիւնները ընդգրկում են անշուշտ նաև Ռուսաստանում և դրա համար էլ այժմ մի խումբ առեն պրոֆեսորներ, կազմել են «Գիտութիւնները տարածող» մի ընկերու-

թիւն, նրանից նշանակել են «Ընտանեկան ընթերցանութեան» այսինքն դպրոցից դուրս, տան մէջ կարդալու համար և ինքնաշխատութեամբ յառաջանալու համար ծրագիր պէտք մի յանձնախումբ։ Այդ յանձնախումբը այս 1895 թւի համար էլ հրատարակել է ծրագիր։

Նա թէ ինչպիսի խօսքերով է որ մասնախումբը բացատրում է իր նպատակը։

«Յանձնախմբի նպատակն է օգնել կատարելագործելու իր կրթութիւնը այն անձին, որ իր կամենալ ընտանեկան ընթերցանութեամբ լրացնելու դպրոցից ստացած պակասը։ Հազիւ թէ պէտք լինի խօսել նրա մասին, թէ որքան մեծ է ինքնակրթութեան պահանջմունքը մեր հայկական դասակարգի մէջ։ Թէ ինչպէս անկանոն և անխնամ կերպով է բաւականութիւն տրվում այդ պահանջին—դա էլ ամենքին յայտնի է։ Ամենքին չէ յաջողվում ժամանակին հանդիպել փորձւած առաջնորդի (ընթերցանութեան համար), ընթերցողների մէջ անպակաս թերուսումութիւնը ընտրութիւն է անում պատահական կերպով, ինչ որ ձեռքն է և չէ կարողանում դիտակցութեամբ վերաբերւել դէպի նրան։ Նոյն

իսկ մեծ, հասկացող կեղրոններում, ինչ մայրաքաղաքներում, շատ քիչ են, որոնք ծրգտում են ինքնակրթութեան, մնում են առանց հեղինակաւոր, ընդունակ խորհրդատուների և առանց ղեկավարի՝ ընթերցանութեան մէջ։ Մանաւանդ գաւառներում, ուր դժւար է գտնել ղեկավարողներ»։

...«Յանձնախմբի ծրագիրն է զեկավարել ընտանեկան ընթերցանութիւնը բոլոր ճիւղերում։ Յանձնախմբի առաջարկած է իր այս ձեռնարկը, զգուշութեամբ նրանց, որոնք կցանկանային ուսումնասիրել և ինքնուրոյն ծանօթանալ գիտութեան այս կամ այն ճիւղին, բայց միջոց չունին այդ ճիւղը ուսումնասիրել բարձր դպրոցին դպրոցներում»։

Այս նկատառումներ բացատրում է թէ նա ինչպէս կազմել ծրագիրը, ուրիշ առաջին անհրաժեշտ պայմանն լինելով կազմել քաղաքացի, իսկ միւսները կարող են ազատ կերպով։ Բոլոր այն գրքերը որոնց ընթերցողները պէտք կարդան, յանձնախումբը վերցրել է բազմակարծութիւն, որոշ պայմաններով։ Բոլոր այս պայմանները, —շարունակում է յանձնախումբը—մենք անում ենք նրանց,

որ նրանցից կարդացողները օգտւել կարող անպայման ընթերցողներ. 1) նրանք, որոնք բարոյական մէջից չանկանալով կանոնաւոր ուսում ստանալ, նոյն իսկ միջնակարգ ուսում, բայց թէ շատ վարժ են կարդալ ժողովրդական լեզուով գրւած մեր հեղինակների գրքեր. 2) նրանք, որոնք ստացած լինելով միջնակարգ դպրոցի ընթացքն, չեն յաջողել բարձրագոյն ուսում ստանալ և 3) նրանք, որոնք թէև բարձրագոյն ուսում են ստացել, բայց կամենում են թարմացնել իրենց մասնագիտական գիտելիքները կամ նոր ձեռնարկութիւնների հետ ծանօթանալ»...

Քիչ հեռուն յանձնախումբը ցոյց է տալիս թէ ինչ նպատակ ունի ծրագիրը ինքնակրթութեան առթիւ։ «Գիտենալ կարդալ լաւ գրքեր՝ ինքնակրթութեան ամենակարևոր պայմանն է»։

Համառօտ կերպով բացատրենք այժմ, թէ ինչպէս է կազմւած այդ ծրագիրը և ի՞նչ առնենք թէ հնարաւոր է ուրիշ նոյն յանձնախմբին մի շատ պիտի թելադրեն, որովհետև կազմւած ծրագիրը ընթերցասէրներ համար։

(Կը շարունակւի)

(Հ. Վ.)

տեղեկութիւնները մեզ հասնում են ամենաճիշտ աղբիւրներից: Այս համարով տալիս ենք առաջին Տեղեկատուն:

—

Ռաշտից մեզ գրում են, որ իբր թէ այնտեղի տիրացու ուսուցիչ Սողոմոնեանը Թէհրանի Գասպարեան խալիֆանոցի կողմից, «սոմխետսկի կնեազ» Թ. Մելիքեանի միջոցաւ հրաւիրուել է ուսուցիչ: Եթէ այդ լուրը ճիշտ էլ լինի զարմանալի չէ, որովհետև Թէհրանի կօշկակար մանկավարժին բազազխանի աշակերտ էլ օգնական է հարկաւոր անշուշտ:

—

Ենզելիից լուր է հասնում որ նոյն տեղի նոր բացուած դպրոցի համար ուսուցիչ վարձուել է և ուսումները սկսել են: Ցայտնում ենք մեր ուրախակցութիւնը. յոյս ունինք որ Ենզելիցիք լաւ ընտրութիւն պիտի արած լինեն:

—

Ռաշտից մեզ գրում են որ հասել են այնտեղ Ռաշտից դէպի Թէհրան շինուելիք ճանապարհի կառավարիչը և շատ ռուս վարպետներ: Հաւանական է որ շուտով սկսեն շինել Ենզելի—Ղազվինեան ճանապարհը:

—

Նոյն տեղից հաղորդում են որ սարսափելի անձրևներ են տեղում և որ հոկտ. 4-ի գիշերը Բուսարի գետը յորդելով, 5 տուն է տարել:

—

Թէհրանի Հայկազ. դպրոցի համար սպասուած ուսուցիչն ու վարժուհին հասան: Դասերը կանոնաւորապէս կը սկսեն շուտով: Օրիորդաց դպրոցը վերաբացուելու է: Անշուշտ նոր ուսուցիչը ընդունակ կը լինի վարուել թէհրանցիների հետ. յոյս ունինք ուրեմն որ այլ ևս անախորժութիւններ տեղի չեն ունենալ:

—

Մի նոր կոտորած ևս: «Times» լրագրին հեռագրում են Վանայից որ «Անդիոքից տեղեկութիւններ են ստացուել որ օսմանեան պաշտօնեաներից մի քանիսը սկսեցին լուրեր տարածել մահմեդական ազգաբնակութեան մէջ, թէ հայերը պատրաստւում են մահմետականների ընդհանուր կոտորած անել և այդ նպատակով գաղտնի զենքեր են են պատրաստում: Այդ լուրից գրգռուած ժողովուրդը յարձակուեց հայերի տների վրայ և սկսեց խուզարկութիւն: Ընդհարման ժամանակ տասն հայեր սպանուեցին և վիրաւորուեցին»:

—

Կ. Պօլսից «Մշակին» հաղորդում են որ պատրիարքը կաթուղիկոսի միջոցաւ ստացել է 500 ոսկի (4500 ր.) Հնդկաստանի հայերից՝ Սասունի սովեալների համար»: Վերջապէս Հնդկաստանի հայերը շարժուեցին:

—

«Նոր-Դարը» հաղորդում է որ Շուշիի նախկին քաջագործն Կարապետ եպ. Այվազեանը ուղարկւում է Ատրպատականի առաջնորդ: Եթէ ճիշտ է այդ լուրը, շատ տխրալի է. վայն եկել տարել է ատրպատականցոց: Ատրպատականցիք, քանի դեռ ուշ չէ, լաւ կանեն որ հեռագրով խնդրեն կաթուղիկոսից՝ չուղարկել այդ եպիսկոպոսին, այլ սպասել իրենց ընտրութեանը: Կաթուղիկոսը գութ կ'ունենայ և յոյս ունինք որ կը խնայէ Ատրպատականին: Պէտք է շտապել:

—

Հայկազեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը մեզ խնդրում է ծանուցանել, որ որոշել է առաջիկայ երկուշաբթի. հոկտեմբեր 16-ի օրը բաց անել Օրիորդաց ուսումնարանը. ուսումնասէր ծնողք կարող են իրանց աղջիկները, որոնք վեց տարին լրացրել են, ուղարկել նոյն օրւանից՝ ուսումնարան:»

—

Դավրէժի դպրոցների վիճակախաղը կազմող և նրա տոմսակները ցրւող հոգաբարձութեան մի վերջին անգամ հրաւիրում ենք բացատրել թէ ինչ եղաւ վիճակախաղը որ պիտի տեղի ունենար մայիսին: Բազմաթիւ տոմսակներ են ցրուած օտարականների, որոնք հարց են տալիս խմբագրութեան թէ ինչու այդպիսի խարդախութիւն է լինում մի հայ դպրոցի հոգաբարձութեան կողմից: Տոմսերը ստորագրել են Թ. Աֆթանդիլեան և Մելիք Ազարեան. միթէ այդ պարոնները անպատուել կը կամենային իրենց ստորագրութիւնները: Տալիս ենք ժամանակ պատասխանելու մի ամիս ևս և ապա ստիպուած պիտի լինինք վիճակախաղը սարքողներին շանտաժիշտ տիտղոսը շնորհել:

—

Թիֆլիզում, Կարսից ստացուել է հաստատ տեղեկութիւններ, որ Վանի նախկին վալի Բահրի փաշայի ունեցածը Երզրումի ճանապարհի վրայ կողոպտել են քիւրդերից: Բահրի-փաշան գանգատել է Երզրում հասած Շաքիր փաշային՝ ամբաստանելով հայերին: Բայց կողոպտող քիւրդերը բռնուել են Պայազիդի մօտ, որոնք խոստովանել են որ իրանք են եղել Բահրի փաշայի գոյքը կողոպտողը, ենթադրելով որ նրանք հայերի էին: Շաքիր փաշան ազատ է թողել աւազակներին: (Ռուս. հեռ. գործ.)

—

Նոյն գործակալութիւնը հաղորդում է որ հոկտ. 3 ին, Տրապիզոնում երկու հայեր փորձեցին սպանել Վանի նախկին կուսակալ Բահրի փաշային և զինուորական հրամանատարին: Նրանք կարողացան երկուսին էլ վիրաւորել:

—

«Մոսկովս. Վեդոմոստի» ռուս թերթը վերին աստիճանի զզուելի լեզուով խօսելով հայերի մասին, Կ. Պօլսի խռովութիւնների առիթով իր մի առաջնորդողում ասում է, որ «հայերը ոչ մի արդարացում չունին: Կ. Պօլսի հայերը ցոյց տուին որ քիւրդերից պակաս չեն, և որ նրանց ոչ թէ անկախութիւն է պէտք, այլ ընդհակառակն նրանց պէտք է մտցնել մի խիստ, ընկճեցնող լծի տակ որ զսպէ նրանց վայրենի կրքերը»: Այդպիսի վայրենի դատողութիւն միայն »Մոսկովս. Վեդոմոստի» ռուս թերթը ընդունակ է տալու և դժբաղդաբար դա առաջինը չէ այդ թերթի կողմից:

—

Մեզ հաղորդում են, որ Թէհրանում Հայաստանի սովեալների օգտին հաւաքուած գումարից 100 օսմ. ոսկի. սեպտ. 25-ին ուղարկուած է Կ. Պօլսի պատրիարքին: Վճռուած է գոյացնել 50 ոսկի ևս:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌԷՅՏԵՐԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

—

Լոնդոն. 14 հոկտ. (Ն. տ.) Կորէայի թագուհու սպանուելը անտիրէֆօրմիստների ձեռքով հաստատւում է:—Անգլիական էսկադր դրահաւոր նաւը որ Ճանխայումն էր, գնացել է Չեմուլպօ. նրան հրամայուած է ցամաք իջեցնել մի խումբ ծովային զինուորներ:

Լոնդոն. 16 հոկտ. Կրետէից հասած վերջին լուրերը հաստատում են որ թիւրքական վարչութեան դէմ եղած դժգոհութիւնը կղզու մէջ՝ աւելանում է. տեղական ազդեցիկ քրիստոնեաները պահանջում են Կէրտեական օրէնքների վերահաստատութիւն:

Լոնդոն. 16 հոկտ. Սէուլից եկած լուրերը հաստատում են որ գտնուած է Կորէայի թագուհու դիակը: Ասում են որ սպանողները ճապօնացիք են եղել:—սեպտ. 27-ին Կումասիի (Աշանտի երկրի մայրաքաղաքը, Աֆրիկայում) թագաւորին ուղարկուեց անգլիական մի ուլտիմատում (վերջնագիր) որը պահանջում է անգլիական պրոտեկտորատ կազմել երկրի վրայ, մի անգլիական կոմիսիօներով: Պահանջուած է պատասխան մինչև հոկտ. 31-ը: Եթէ թագաւորը մերժի, սպասվում է որ մի արշաւանք կը գործի դէպի այդ երկիրը:

Լոնդոն. 16 հոկտ. Րէյտէրի գործակալութեան հաղորդում են որ Սէուլում տեղի ունեցած խառնակութիւնների պատճառը Կորէայի զինուորների դժգոհութիւնն է. նրանք միացան թագաւորի հօր—անտիրէֆօրմիստների կուսակցութեան և թագուհու թշնամիներին, յարձակուեցին պալատի վրայ և սպանեցին թագուհուն: Ճապօնեան փափագ չէ յայտնում Կորէան պահելու և իր զօրքերի ներկայութիւն այնտեղ՝ Կորէային անկախ դրութեան մէջ պահելու համար է եղել: Թագաւորը խնդրել է ճապօնացիներից՝ չը հեռանալ Սէուլից:

Լոնդոն. 18 հոկտ. Հոնգ-Կոնգից եկած մի հեռագիր հաղորդում է որ ճապօնացիք բռնել են Թաքօան Փորմոզայում և այժմ ռմբակօծում են Թէյվանֆուն, որին յանձնել մերժում է Սև—դրօշակաւորների գլխաւորը:

Լոնդոն. 19 հոկտ. Սալիսբիւրին մի վերջնագիր է ուղարկել Վենեցուէլա. պահանջելով անգլիական հին հաշիւների կատարումը:

Մասսովա. 20 հոկտ. Մագասիան խաղաղութիւն է խնդրում: Լուր կայ որ թագաւոր Մէնէլիքը կայծակնահար եղած՝ խօսելու կարողութիւնը կորցրել է:

Փարիզ. 20 հոկտ. Անտանանարիվօյից եկած լուրերը հաղորդում են որ գեներալ Դիւշէն իր զօրքի մի մասի հետ մի առ ժամանակ կը մնայ այնտեղ: Հովա թագուհին պահանջել է քաղաքից փախած հպատակներից՝ վերադառնալ:

Լոնդոն. 22 հոկտ. Հոնգ-Կոնգից եկած լուրերը հաստատում են որ Փորմոզայում ապստամբ Սև դրօշակաւորների գլխաւորը փախել է. սպասվում է որ Սև դրօշակաւորները անձնատուր լինեն և ճապօնացիք տիրեն Թէյվանֆուին:

„ՇԱՒԻՂԻ“ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

—

Թիֆլիզ. «Մշակի» տափակ «Գրողին»—«Շաւիղի» ծաւալը թոյլ չէ տալիս ձեզ երկար պատասխանելու. չ'արժէք էլ դրան: Իմացէք սակայն որ «Շաւիղի» խմբագիրը գրաշար և այն էլ «Մշակի» գրաշար, երբէք չէ եղել: Նա համալսարանական է և կանդիդատ հասարակական գիտութիւնների. մի առաւելութիւն, որ չունին «Մշակի» խմբագրական ժողովը կազմող անդամներից մի մասը: «Շաւիղի» հրատարակիչն է միայն մի ժամանակ (այն էլ հանգուցեալ Արծրունու ժամանակ) ձեր գրաշարը եղել, բայց դա ոչ մի նշանակութիւն չունի և կրիտերիում չէ նրա արժանաւորութեան, քանի որ ձեր աչքի առջևն է մեր շնորհալի գրող Ղազ. Աղայեանը որ նոյնպէս մի ժամանակ գրաշար է եղել և սակայն այժմ շատ աւելի արժանաւորութիւններ ունի քան «Մշակի» խմբագրութեան անդամներից մի քանիսը: Ցամենայն դէպս լմացէք այդ բոլորը:

Ուրմիա. Լալօ, Շարունակեցէք թղթակցել, բայց աշխատեցէք խնդրում ենք համառօտ գրել:

Դավրէժ. Կայծ. Ձեր ձեռագիրը կարդալու համար ինքներդ էլ հետը պէտք է գայիք, այդպէս գրուած նամակները, ինչ որ էլ լինեն, զամբիւղն են մտնում. Մաքուր գրեցէք նոյն նիւթի վրայ նորից և ուղարկեցէք:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՐԺԷՔ ԳԼԽԱՒՈՐ ԲԵՐՔԵՐԻ

(9 հոկտեմբեր 95)

—

Նուշի միջուկ լիդրը (14 և կէս ֆունտ) արժէք . .	12,50—13	ղրան
Փիստա (պիստակ) . . .	10,50—11	»
Սարզա, խալվարը (18 փութ)	110—120	»
Ասկարի չամիչ, խալվարը .	45—50	»
Ցորեն, խալվարը . . .	60——	»
Գարի »	45——	»

Սև փողին թումանին 1 ղրան սարֆ ունի իսկ նոր ղրանը հնի հետ փոխելու սարֆը թումանին 5 կ.—Փողի պակասութեան պատճառով, առևտուրը շատ թոյլ է:

Արտօնատէր հրատարակիչ՝

ԱՆԴՐԷԱՍ ԲԷԿՆԱԶԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է ՌԱՇՏՈՒՄ

Թիֆլիզի Հայոց Հր. ընկերութեան

ԳՐՔԵՐԸ

Ցանկացողներին ուղարկվում է գրքերի ցուցակը:

Դրամի փոխարէն կարելի է ուղարկել և փոստի մարկաներ:

Դիմել՝ Alexandre Ossépian, Rescht

5—5